

Mnenje Evropskega ekonomsko-socialnega odbora o možnostih in izzivih za bolj konkurenčen evropski lesnopredelovalni in pohištveni sektor (mnenje na lastno pobudo)

(2012/C 24/04)

Poročevalec: **g. ZBOŘIL**

Soporočevalec: **g. PESCI**

Evropski ekonomsko-socialni odbor je 20. januarja 2011 sklenil, da v skladu s členom 29(2) poslovnika pripravi mnenje na lastno pobudo o naslednji temi:

Možnosti in izzivi za bolj konkurenčen evropski lesnopredelovalni in pohištveni sektor

(mnenje na lastno pobudo).

Posvetovalna komisija za spremembe v industriji, zadolžena za pripravo dela Odbora na tem področju, je mnenje sprejela 27. septembra 2011. Poročevalec je bil g. ZBOŘIL, soporočevalec pa g. PESCI.

Evropski ekonomsko-socialni odbor je mnenje sprejel na 475. plenarnem zasedanju 26. in 27. oktobra 2011 (seja z dne 26. oktobra) s 120 glasovi za, 1 glasom proti in 2 vzdržanima glasovoma.

1. Sklepi in priporočila

1.1 Evropski lesnopredelovalni in pohištveni sektor (skupaj z industrijo celuloze in papirja) večinoma uporablja naravno obnovljivo surovino, les, in ima pomembno vlogo pri razvoju okolju prijaznega gospodarstva. EESO žal opaža nekaj velikih nedoslednosti med nekaterimi deli določenih politik in pobud EU; te resno vplivajo na konkurenčnost in dobičkonosnost panog, ki temeljijo na gozdarstvu.

1.2 Sektor tako vse bolj tekmuje za les s sektorjem obnovljivih virov energije zaradi subvencij in drugih ukrepov, ki spodbujajo uporabo biomase (les je eno glavnih goriv za proizvodnjo energije iz biomase). Poleg tega se pojavljajo težave v zvezi z naložbami, raziskavami, usposabljanjem, pridobivanjem mladih delavcev in upravnimi omejitvami glede javnih naročil. Pohištveni sektor pa se spopada tudi s precejšnjo rastjo cen surovin, kot so usnje, plastika, naravna vlakna in naftni derivati.

1.3 EESO poziva institucije EU in držav članic, naj se resno zavežejo, da bodo prilagodile in razvile zakonodajni okvir, ki lahko spodbudi konkurenčnost in poveča dobavo te surovine za lesnopredelovalni in pohištveni sektor ter industrijo celuloze in papirja. EESO opozarja na potrebo po podrobni študiji o težavah z dobavo lesnih surovin za panoge, ki temeljijo na gozdarstvu, in sektor obnovljivih virov energije (biomase).

1.3.1 EESO spodbuja Komisijo k sodelovanju z gozdarsko in lesno industrijo, da bo lahko predlagala ustrezne, konkretne ukrepe za odpravo teh težav. Za lažje sodelovanje Odbor predlaga ustanovitev neformalne, nevtralne medinstitucionalne

strokovne skupine – tudi v povezavi z zainteresiranimi stranmi – o „lesu kot trajnostni surovini“. CCMI vsekakor zanima sodelovanje v tem organu.

1.4 Evropska študija „EUwood“⁽¹⁾ kaže, da naj bi poraba lesa za proizvodnjo električne energije s 346 milijonov kubičnih metrov leta 2010 (3,1 EJ) narasla na 573 milijonov kubičnih metrov (5 EJ) leta 2020 in bi lahko leta 2030 dosegla 752 milijonov kubičnih metrov (6,6 EJ). Ti podatki izhajajo iz domneve, da se bo delež lesa v proizvodnji energije iz obnovljivih virov zmanjšal – s 50 % v letu 2008 na 40 % leta 2020. Leta 2025 se pričakuje primanjkljaj 200 milijonov kubičnih metrov lesa, leta 2030 pa 300 milijonov kubičnih metrov.

1.5 EESO poziva, da naj se v skladu s priporočili sporočila Evropske komisije o surovinah v evropsko partnerstvo za inovacije vključi les kot bistvena surovina. V zvezi s tem bi bilo treba zlasti preučiti možnosti za ponovno uporabo in recikliranje.

1.6 Politike EU, povezane z gozdovi, bi morale podpirati aktivno gospodarjenje z gozdovi; EESO predlaga predvsem, da naj Evropska komisija spodbuja gojenje „lesa za energijo s kratko obhodnjo“. Premisliti bi bilo treba tudi o ukrepih, s katerimi bi zagotovili, da se les, primeren za industrijsko rabo, ne bi uporabljal za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov.

⁽¹⁾ Vir: Evropska študija „Real potential for changes in growth and use of EU forests. EUwood“, stran 45, poglavje 3.5, Prihodnje povpraševanje po energiji iz lesa „... Poraba lesa za proizvodnjo električne energije naj bi s 346 milijonov m³ leta 2010 (3,1 EJ) narasla na 573 milijonov m³ (5 EJ) leta 2020 in bi lahko leta 2030 dosegla 752 milijonov m³ (6,6 EJ). Ti podatki izhajajo iz domneve, da se bo delež lesa v proizvodnji energije iz obnovljivih virov zmanjšal s 50 % v letu 2008 na 40 % leta 2020.“

1.7 EESO poudarja potrebo po dejavnem spodbujanju okolju prijaznih stavb, ki v vsem svojem življenjskem ciklu uporabljajo ekološke ter z viri gospodarne strukture in postopke. V ta namen bi lahko podprl vsakoletni dogodek – na primer delavnico – s predstavitvijo trajnostne gradnje in oblikovanja, s povezavo z ustreznimi službami Komisije.

1.8 EESO odobrava predlog podpredsednika Evropske komisije Antonia Tajanija za uvedbo „preizkusa konkurenčnosti“ pred podpisom sporazumov o trgovinskem partnerstvu med EU in tretjimi državami. Strinja se tudi, da bi bilo treba pred njihovo uvedbo obravnavati posledice vseh drugih pobud politik (na primer energetske, trgovinske, okoljske in politike varstva potrošnikov) za konkurenčnost industrije.

1.9 Da bi povečal produktivnost in obdržal položaj pred tekmeči, sektor potrebuje delavce, ki bodo seznanjeni z najnovejšimi delovnimi postopki in tehnologijami. EESO odobrava proaktivni pristop industrije k varstvu delavcev pred izpostavljenostjo škodljivim snovem na delovnem mestu in zavezo sektorja za zagotavljanje varnosti poklicnega razvoja in zaposlitve, ohranjanje zdravja in dobrega počutja delavcev, razvoj novih znanj in spretnosti ter vzpostavljanje ravnotežja med poklicnim in zasebnim življenjem.

1.10 Na ravni EU je bil doslej potrjen le redko kateri projekt raziskav in inovacij v lesnopredelovalni in pohištveni industriji. Prihodnji programi bodo morali še posebno upoštevati konkretne težave in potrebe malih in srednje velikih podjetij, da bodo evropski lesnopredelovalni in pohištveni industriji zagotavljali večjo podporo na področju raziskav in razvoja.

1.11 EESO opominja na pomen tesnega sodelovanja med industrijo ter institucijami EU in državnimi ustanovami v boju proti ponarejanju. Zato podpira vzpostavitev standardnega evropskega patenta in poziva k uvedbi „proizvodnega lista“ za pohištvene izdelke. V veliko pomoč bi bil tudi razvoj tehnologij za lažje potrjevanje pristnosti. EESO priporoča, da EU sprejme ukrepe za povečanje zmogljivosti nacionalnih carinskih služb in da se priredi „evropski ali državni dan boja proti ponarejanju“.

2. Lesnopredelovalna in pohištvena industrija v Evropski uniji ⁽²⁾

2.1 Lesnopredelovalna in pohištvena industrija je vitalen, trajnosten, inovativen in okolju prijazen sektor, ki je v letu 2008 dosegel okoli 221 milijard EUR prometa in ki v 365 000 podjetjih, večinoma malih in srednje velikih, zaposluje 2,4 milijona ljudi. Približno polovico prometa ustvari pohištvena industrija, sledijo ji proizvodnja stavbnega lesa (19,3 %), žage (13,9 %) in proizvodnja lesnih plošč (9,2 %). Vsesplošna finančna in gospodarska kriza je močno vplivala na celoten sektor: promet se je tako med letoma 2008 in 2009 zmanjšal

za več kakor 20 %. Drugi del panog, ki temeljijo na gozdarstvu, obsega industrija celuloze in papirja: ta dosega 71 milijard EUR letnega prometa ter proizvede 36 milijonov ton celuloze in 89 milijonov ton papirja.

2.2 Gledano z vidika zaposlovanja, je 51 % vseh delovnih mest v sektorju v pohištveni industriji. Največ ljudi je v tem sektorju zaposlenih v Italiji, tj. 363 000, sledijo ji Poljska, Nemčija, Španija in Združeno kraljestvo. V novih državah članicah EU je v sektorju zaposlen še posebno velik delež ljudi: od skupnega števila zaposlenih jih v lesnopredelovalnih panogah dela kar 34 %. Delovna mesta v lesnopredelovalnem in pohištvenem sektorju so pogosto na odročnih, manj industrializiranih ali slabše razvitih območjih in zato pomembno prispevajo h gospodarstvu podeželskih območij. Industrija celuloze in papirja zagotavlja 235 000 neposrednih in 1 milijon posrednih zaposlitev. 60 % vseh delovnih mest je na podeželskih območjih.

2.3 Ker sektor uporablja večinoma naravno obnovljivo surovino, les, in je že dolgo uspešen na področju trajnostne rabe, orje ledino pri razvoju okolju prijaznega gospodarstva, ki je med osrednjimi prihodnjimi cilji EU. Industrija celuloze in papirja se prav tako lahko pohvali z izrednimi uspehi na področju varstva okolja. Med surovinami je tako kar polovica vlaken za proizvodnjo papirja recikliranih. Druga polovica pa prav tako izkazuje učinkovito rabo virov: 20–30 % vlaken je odpadkov iz drugih panog, 40–60 % jih pride iz redčenja dreves v gozdarstvu, samo 20–30 % pa iz poseka.

2.4 Žal se pojavljajo nedoslednosti med nekaterimi deli določenih politik in pobud EU, ki resno vplivajo na konkurenčnost in dobičkonosnost sektorja. Evropski lesnopredelovalni in pohištveni sektor tako vse bolj tekmuje za les s sektorjem obnovljivih virov energije zaradi subvencij in drugih ukrepov, ki spodbujajo uporabo biomase (les je eno glavnih goriv za proizvodnjo energije iz biomase). Poleg tega se pojavljajo težave v zvezi z naložbami, raziskavami, usposabljanjem, izobraževanjem in pridobivanjem mladih delavcev. Sektor pa še dodatno bremenijo upravne omejitve glede javnih naročil.

2.5 Sektor se srečuje z vse večjo konkurenco iz nizkocevnih gospodarstev v vzponu in vse večjim številom tehničnih ovir za trgovino. Poleg tega pohištveni sektor nima težav zgolj z dobavo lesa kot surovine, temveč tudi zaradi precejšnje rasti cen materialov, kot so usnje, plastika, naravna vlakna in naftni derivati.

2.6 Če institucije EU ne zavežejo, da bodo oblikovale zakonodajni okvir, ki lahko spodbudi konkurenčnost, in ne zagotovijo dobave surovin za lesnopredelovalni in pohištveni sektor, bo ogrožena prihodnost celotnega sektorja.

⁽²⁾ Vir podatkov: letno poročilo Evropskega združenja proizvajalcev vezanih plošč (EPF) 2009–2010.

3. Vpliv evropske zakonodaje o obnovljivih virih energije na povpraševanje po lesu

3.1 EESO resno skrbi vpliv zakonodajnega svežnja Komisije o energiji in podnebnih spremembah na razvoj obnovljivih energetskih virov in splošno razpoložljivost lesa, ki je surovina za to panogo. EESO je razočaran, ker je zaradi neprimernih programov subvencij za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov, ki naj bi pripomogli k doseganju podnebnih ciljev, kurjenje z lesom bolj donosno od njegove predelave. To je močno vplivalo na dobavo lesa lesnopredelovalnim podjetjem ter na njihovo splošno konkurenčnost in dobičkonosnost.

3.2 EESO poziva Evropsko komisijo, naj izvede podrobno študijo o težavah z dobavo lesnih surovin za panoge, ki temeljijo na gozdarstvu, in sektor obnovljivih virov energije (biomase). Komisijo spodbuja k sodelovanju z gozdarsko in lesarsko panogo, da bo lahko predlagala ustrezne, konkretne ukrepe za odpravo teh težav. Za lažje sodelovanje predlaga ustanovitev neformalne, nevtralne medinstitucionalne strokovne skupine – tudi v povezavi z zainteresiranimi stranmi – o lesu kot trajnostni surovini. Seveda CCMI zanima sodelovanje v tem organu.

3.3 EESO podpira poziv lesne in papirniške industrije za uravnotežen pristop k uporabi energije iz lesne biomase, da bi se izognili izkrivljanju trga pri razpoložljivosti in ceni surovin, ki temeljijo na gozdarstvu, za predelovalno industrijo. Upoštevati je treba tudi, da je bilo mnogo proizvajalcev lesnih plošč med junijem 2009 in junijem 2011 prisiljenih zmanjšati svoje zmogljivosti – ne zaradi finančnih ali tehnoloških razlogov, temveč zaradi pomanjkanja razpoložljivih surovin.

3.4 Čeprav ima lesna biomasa (med biomasami) zdaleč največjo gostoto moči (pretok energije v vatih na kvadratni meter), je treba priznati, da je ta še vedno zelo majhna (0,6 W/m²) in bi tako elektrarna na les z nazivno močjo 1 GW, 70-odstotnim koeficientom moči in 35-odstotnim izkoristkom proizvodnje potrebovala letni posek približno 330 000 hektarov plantažnih nasadov – kar je enako ozemlju velikosti skoraj 58 × 58 km³). Za izpolnjevanje evropskih ciljev na področju obnovljivih virov energije s pričakovanim deležem biomase bi bilo potrebnih 340–420 milijonov kubičnih metrov lesne biomase.

3.5 Pri spodbujanju obnovljivih virov energije in biomase so po mnenju EESO bistvena naslednja načela:

- države članice bi morale v svojih akcijskih načrtih glede obnovljivih virov energije pred uvedbo ukrepov za spodbujanje njihove rabe oceniti količino lesne biomase v državi ali

regiji, ki je nedvomno na voljo za energetske rabo, ter količino, ki jo lesnopredelovalna industrija že uporablja kot surovino;

- da bi se obnovilo naravno ravnotežje med uporabo lesa kot materiala in energetske rabe biomase, se je treba izogniti subvencijam za neposredno kurjenje z lesom;
- uvesti je treba primerne načine, s katerimi bi zagotovili optimalno stopnjo predelave in recikliranja odpadnega lesa in odpadkov pri proizvodnji;
- spodbujati je treba načelo postopne uporabe (proizvodnja izdelkov, ponovna uporaba, popravilo in recikliranje, ovrednotenje energijske vsebnosti);
- evropske institucije in državne ustanove bi morale spodbujati ukrepe za večjo uporabo lesa iz gozdov in drugih virov⁽⁴⁾ ter podpreti gojenje nasadov s kratko obhodnjo za proizvodnjo energetske biomase.

3.6 Z ekonomskega stališča je izračunana dodana vrednost v lesnopredelovalni panogi 1 044 EUR na tono suhega lesa in 118 EUR na tono lesa, uporabljenega za bioenergijo. Z vidika zaposlovanja lesnopredelovalna panoga ustvari 54 delovnih ur na tono suhega lesa, sektor bioenergije pa samo dve delovni uri.⁽⁵⁾ Kar zadeva kroženje ogljika, ima tako lesnopredelovalna industrija zaradi zaposlovanja in dodane vrednosti precej več prednosti od neposrednega kurjenja z lesom.

3.7 Lesnopredelovalni sektor že dolga desetletja prispeva k trajnostni rabi energije in naravnim virom ter utira pot pri proizvodnji energije iz obnovljivih virov. To je še en pomemben prispevek k blaženju posledic podnebnih sprememb.

3.8 Poleg tega je bilo z vlaganji v sodobno opremo in postopke mogoče doseči precejšnje prihranke pri energiji, tako da se večina potrebne energije za industrijsko predelavo lesa pridobiva iz lesne biomase, ki ni primerna za recikliranje. Celo do 75 % energije za proizvodnjo lesnih izdelkov se namreč pridobiva iz lesnih odpadkov in predelanega lesa. Delež recikliranega lesa v sektorju se nenehno povečuje s precejšnjimi vlaganji v inovativne tehnologije.

⁽³⁾ Vaclav Smil: Power Density Primer – Understanding the Spatial Dimension of the Unfolding Transformation to Renewable Electricity Generation, maj 2010.

⁽⁴⁾ „Mobilisation and efficient use of wood and wood residues for energy generation“. Poročilo II. *ad hoc* delovne skupine stalnega odbora za gozdarstvo stalnemu odboru za gozdarstvo o proizvodnji in učinkoviti rabi lesa in lesnih odpadkov za pridobivanje energije.

⁽⁵⁾ Tackle Climate Change: Use Wood. Publikacija Evropskega združenja lesnopredelovalnih panog CEI-Bois, november 2006.

3.9 Les je omejen vir in lesnopredelovalna panoga si ga prizadeva čim bolj gospodarno izkoristiti. V zadnjih dveh desetletjih je sektor vzpostavil logistična omrežja za zbiranje in predelavo recikliranega lesa. Vendar pa EESO priznava, da v več državah članicah dragoceni lesni viri končajo na odlagališčih, kar je v nasprotju s cilji evropske direktive o odlaganju odpadkov na odlagališčih (1999/31/ES). EESO poziva Evropsko komisijo, naj poskrbi za ustrezno izvajanje evropske direktive o odlaganju odpadkov na odlagališčih ter s tem zagotovi, da bodo lesni viri, primerni za industrijsko rabo ali kot obnovljivi vir energije, tudi izkoriščeni.

4. Les kot odlična večnamenska rešitev za varčevanje z energijo v gradbeništvu

4.1 Energetska učinkovitost je eden glavnih elementov strategije EU Evropa 2020 za pametno, trajnostno in vključujočo rast. Je namreč „eden od stroškovno najučinkovitejših načinov za povečanje zanesljivosti oskrbe z energijo ter zmanjšanje emisij toplogrednih plinov in drugih onesnaževal“⁽⁶⁾.

4.2 Zgradbe porabijo 40 % vse energije in ustvarijo 36 % izpustov CO₂ v EU. Energetski izkoristek stavb je zato odločilnega pomena pri doseganju kratkoročnih in dolgoročnih podnebnih in energetskih ciljev EU.

4.3 Kot gradbeni material je les lahko poceni rešitev za izboljšanje energetskega izkoristka stavb; številne mednarodne znanstvene študije so dokazale, da imajo hiše z lesenim ogrođjem manj izpustov toplogrednih plinov od tistih z jeklenim ali betonskim (26 % v primerjavi z 31 %). Poleg tega so v sektorju stanovanjske gradnje hiše z jeklenim in betonskim ogrođjem porabile 17 % oziroma 16 % več sive energije in v zrak izpustile 14 % oziroma 23 % več onesnaževal od lesenih hiš. Sektor lahko tako pomembno prispeva k doseganju ciljev časovnega razporeda Evropske komisije 2050 za 80-odstotno zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov do leta 2050.

4.4 EESO poudarja potrebo po spodbujanju okolju prijaznih stavb, ki v vsem svojem življenjskem ciklu uporabljajo z okoljem združljive in z viri gospodarne strukture in postopke: v fazi načrta, gradnje, delovanja, vzdrževanja, obnove in rušenja. Spodbujati bi bilo treba uporabo pristopa ocenjevanja življenjskega cikla: ta vključuje opredelitev materiala z najmanjšim vplivom na segrevanje ozračja.

4.5 EESO je razočaran, ker še vedno obstajajo zakonodajne ovire ali prevladuje miselnost, ki onemogoča večjo uporabo lesa in lesnih izdelkov v stanovanjskih zgradbah v EU. Na nacionalni ravni bi bilo treba uvesti priložnostne pobude za seznanjanje lokalnih in regionalnih oblasti z lesom kot gradbenim materialom. Poleg tega je pomanjkanje ustreznega izobraževanja, usposabljanja in veččin, ne samo v lesnopredelovalnih panogah, temveč tudi v ključnih sorodnih poklicih (med gradbenimi inženirji, arhitekti itd.) ena največjih ovir za pogostejšo rabo lesa v gradbeništvu.

⁽⁶⁾ Načrt za energetska učinkovitost 2011 – COM(2011) 109 konč.

4.6 Žal v programih ocenjevanja okolju prijaznih stavb, ki se uporabljajo danes, pozitivna vloga lesa v stanovanjski gradnji ni vedno v celoti priznana. Še več, nekateri od njih so dejansko zavrlji rabo lesa. EESO zato poziva k uporabi splošno priznanih metodologij ocenjevanja življenjskega cikla, ki upoštevajo vse prednosti in slabosti gradbenega materiala, vključno s skladiščenjem ogljikovega dioksida.

4.7 Najbolj okolju prijazna možnost je spodbujanje uporabe lesnih izdelkov: z izkoriščanjem vsega potenciala lesa (učinek ponora in nadomestitve) v stavbah bi lahko v Evropi zmanjšali izpuste CO₂ za 300 milijonov ton (od 15 do 20 %) ⁽⁷⁾. EESO priznava, da je z uporabo ekoloških gradbenih materialov v stavbah mogoče doseči dejanske prihranke pri energiji.

4.8 Na splošno in v zvezi z razpravami o podnebnih spremembah, še zlasti pa o rabi zemljišč, spremembi rabe zemljišč in gozdarstvu (LULUCF), EESO oblasti poziva:

— da lesne proizvode priznajo kot skladišča ogljikovega dioksida, ⁽⁸⁾

— da spodbujajo uporabo materialov, v katerih se skladišči ogljikov dioksid in ki imajo nižji ogljični odtis in druge odtise.

5. Svetovno gospodarstvo: izzivi in priložnosti za lesnopredelovalno in pohištveno industrijo

5.1 Danes zemljepisna razdalja ne ščiti več pred konkurenco.

5.2 Globalizacija je na evropsko lesnopredelovalno in pohištveno industrijo vplivala na več področjih:

— pritisk uvoza iz držav z nizkimi cenami – zlasti azijskih – ne samo potrošniških izdelkov, denimo pohištva ali lesnih talnih oblog (parketa in laminatov), temveč tudi vezanih plošč, za katere je bila že uvedena protidampinška dajatev. Cene vezanega lesa in pohištva so pod hudim pritiskom zaradi konkurence, zlasti iz Kitajske;

— izvoz hlodovine (bukev, hrast, topol) na Kitajsko, od koder se v Evropo vrača v obliki (pol)izdelkov. Po podatkih kitajske carine je skupni uvoz hlodovine v prvih štirih mesecih leta 2010 znašal 11 milijonov m³, kar je 24 % več kakor v enakem obdobju leta 2009. Leta 2009 je vrednost uvoženih izdelkov lesnopredelovalne industrije v ožjem smislu znašala 7 milijard EUR. Kitajska je že vrsto let največji tuji dobavitelj pohištva za EU. Od leta 2008 je bilo več kot 50 % skupnega uvoza v Evropo prav od tam. Evropski uvoz pohištva iz Kitajske je zdaj za 46,9 % večji kot leta 2005, pri čemer se je skupna vrednost uvoza pohištva povečala samo za 12,6 %, kar še potrjuje kitajsko prevlado.

⁽⁷⁾ Evropsko združenje lesnopredelovalnih panog (CEI-Bois): www.cei-bois.org.

⁽⁸⁾ Dušan Vácha, TSU Internship, Harvested Wood Products, approaches, methodology, application, IPCC/NGGIP/IGES, Kanagava, Japonska, maj 2011.

5.3 Evropske institucije bi morale poskrbeti, da bodo evropski proizvajalci in njihovi tekmeci imeli enake pogoje z enakimi tržnimi pravili. EESO odobrava predlog podpredsednika Evropske komisije Antonia Tajanija za uvedbo „preizkusa konkurenčnosti“ pred podpisom sporazumov o trgovinskem partnerstvu med EU in tretjimi državami. V prihodnje bi morala EU z drugimi državami sklepati trgovinske in naložbene sporazume na podlagi presoje vplivov, opravljene pred začetkom pogajanj. EESO se strinja tudi, da bi bilo treba pred njihovo uvedbo obravnavati posledice vseh drugih pobud politik (na primer energetske, trgovinske, okoljske in politike varstva potrošnikov) za konkurenčnost industrije.

5.4 Ker mnogih posledic globalizacije ni mogoče upočasniti ali preprečiti, bo morala evropska lesnopredelovalna in pohištena industrija dosegati napredek na novih in inovativnih področjih. Sektor si že prizadeva za razvoj konkurenčnih prednosti, kot so:

- prilagodljiva proizvodnja, ki omogoča izdelavo po meri;
- kakovostne specifikacije in napredna tehnologija;
- vrhunski dizajn;
- uveljavitev drugih vrednot poleg cene (npr. trženje blagovne znamke, izkušnja ob nakupu);
- vključitev predprodajnih in poprodajnih storitev;
- hitra distribucija s čim manjšimi zalogami.

5.5 Evropska industrija je tako usmerjena v „neskončen“ proces inovacij na področju tehnologije, funkcionalnosti in videza. Da bi lahko tekmovali s kitajsko industrijo, ki lahko zdaj proizvaja vsakovrstno blago po močno nižjih cenah kot evropska, so potrebni zelo inovativni in izvirni izdelki v tržnih nišah.

6. Socialni vidiki

6.1 Lesnopredelovalni in pohišten sektor je pod hudim pritiskom zaradi več zunanjih stresnih dejavnikov, vključno z globalizacijo trga, pospešenimi tehnološkimi spremembami in nedavno svetovno finančno krizo. Da bi ostal konkurenčen in bi bil še vedno pomemben del evropskega gospodarstva, mora nujno prilagoditi svoje tržne strategije. Največji izziv bodo zlasti upokojitveni načrti, podpovprečno izobražena delovna sila ter

sposobnost pritegniti in obdržati mlade delavce ter spremeniti zahteve glede usposobljenosti. Pozorno bi bilo treba spremljati demografski razvoj delovne sile v sektorju in ukrepati že vnaprej, da bi sektor v prihodnosti lahko dosegal uspehe.

6.2 Usposobljena in kvalificirana delovna sila je bistvenega pomena. Uspeh samega izdelka je lahko odvisen od posebnih znanj, ki so potrebna v proizvodnem ciklu pohištenih ali lesnih izdelkov. Usposabljanje delavcev ne sme sloneti zgolj na tradicionalnih vzorcih, temveč tudi na novih potrebah trga in tehnološkem razvoju.

6.3 Trenutno sektor zelo skrbi staranje delovne sile v večini podsektorjev in nepriljubljenost za mlade delavce. Sektor potrebuje delavce, usposobljene v najnovejših znanjih in tehnologijah.

6.4 Industrija sodeluje s panožnimi organizacijami in sindikati⁽⁹⁾ pri reševanju teh težav ter se usmerja na pomanjkanje poklicnih kvalifikacij in potrebo po pridobivanju mladih delavcev. Eden od glavnih dejavnikov za oživitev konkurenčnosti sektorja je zagotoviti dovolj kvalificiranih delavcev za zadovoljitev povpraševanja v sektorju. Programi ustanov za poklicno izobraževanje bi se morali prilagajati potrebam po delovni sili.

6.5 Panoga si prizadeva tudi zaščititi delavce pred izpostavljenostjo škodljivim snovem na delovnem mestu prek programov najboljše prakse o zdravju in varnosti ob podpori Evropske komisije. Projekta za zmanjšanje izpostavljenosti formaldehidu in prahu REF-Wood in Less Dust sta najboljša dokaza resne namere lesnopredelovalne industrije, da bi zaposlenim omogočila zdravo delovno okolje. Namen teh pobud evropskih socialnih partnerjev je izboljšati zaposlitve z boljšimi delovnimi razmerami, slediti pa bi jim morali ocena učinka ter opredelitev prihodnjih ukrepov za doseganje ciljev, ki so jih zastavili socialni partnerji. Po mnenju lesnopredelovalnega in pohištenega sektorja je nujno zagotoviti varnost poklicnega razvoja in varnost zaposlitve, ohraniti zdravje in dobro počutje delavcev, razvijati znanja in veščine ter doseči ravnotežje med poklicnim in zasebnim življenjem. EESO odobrava in podpira to, da obstajajo socialne listine o pravicah in obveznostih delavcev in delodajalcev na ravni podjetja.

6.6 Pomembno je poudariti, da imata evropska lesnopredelovalna in pohištena industrija zaradi svojih obnovljivih surovin in nizke porabe energije ter dejstva, da so obrati pogosto na podeželju, veliko možnosti za oblikovanje lokalnih, okolju prijaznih delovnih mest.

⁽⁹⁾ Glej na primer Pfeleiderer AG Social Charta (PASOC), podpisano v Frankfurtu 30. novembra 2010. http://www.pasoc.innopas.eu/fileadmin/docs/documents/sozialcharta/EN__IFA-PAG.pdf

7. Raziskave in inovacije

7.1 Da bi si zagotovil dostop do evropskih raziskovalnih in razvojnih programov, je evropski lesnopredelovalni sektor skupaj s partnerji iz industrije celuloze in papirja ter lastniki gozdov vzpostavil tehnološko platformo za gozdarski sektor. Čeprav so se s tem nedvomno odprle možnosti za razvojno-raziskovalne dejavnosti na ravni EU, je bilo potrjevanje lesnopredelovalnih in pohištenih projektov na ravni EU doslej uspešno v zelo omejenem obsegu, saj ima vire, potrebne za sodelovanje, na voljo le malo malih in srednje velikih podjetij.

7.2 Evropski programi sodelovanja, denimo ERA-NET, so se izkazali za bolj prilagojene potrebam malih in srednje velikih podjetij ter ponudili konkretne priložnosti za podjetja iz tega sektorja.

7.3 Da bosta lahko lesnopredelovalna in pohištena panoga v Evropi deležni večje podpore na področju raziskav in razvoja, bodo morali prihodnji razvojno-raziskovalni programi EU upoštevati potrebe malih in srednje velikih podjetij, da bodo tako podjetjem olajšali dostop do programov in ustrezali njihovim vsakodnevnim potrebam.

7.4 EESO zato poziva Evropsko komisijo in države članice, da tem pripombam namenijo dovolj pozornosti in jih upoštevajo v luči javnega posvetovanja glede zelene knjige o skupnem strateškem okviru za prihodnje financiranje raziskav in inovacij v EU. Poleg tega evropske institucije spodbujajo, naj preučijo pobude za spodbuditev razvoja netehnoloških inovacij.

7.5 Inovacije se razvijajo po naravni poti; niso nekaj, kar je mogoče zagotoviti na zahtevo. Vendar pa lahko nacionalni in evropski organi podprejo proces inovacij tako, da poskrbijo za osnovne pogoje, pod katerimi se bo podjetjem splačalo vlagati čas in denar v lastno prihodnost.

7.6 Evropska politika glede surovin se usmerja na ključne surovine, ne pa na druge surovine, kot sta les ali reciklirani papir. Da bi odpravili to očitno pomanjkljivost v politiki Evropske komisije, EESO poziva, da naj se v skladu s priporočili sporočila Evropske komisije o surovinah v evropsko partnerstvo za inovacije na tem področju vključi les kot bistvena surovina.

8. Pravice intelektualne lastnine in ponarejanje izdelkov

8.1 Da bo EU lahko kljub vse bolj množičnemu mednarodnemu ponarejanju in piratstvu v mnogih sektorjih še naprej konkurenčna v svetovnem gospodarstvu, morata biti zaščita in

uveljavljanje pravic intelektualne lastnine prednostnega pomena. EESO poudarja potrebo po tesnejšem sodelovanju na področju pravic industrijske lastnine, predvsem z uvedbo standardnega evropskega patenta.

8.2 EESO opozarja na potrebo po tesnejšem sodelovanju med industrijo ter evropskimi institucijami in državnimi ustanovami v boju proti ponarejanju. Nujno je treba bolj podpreti usposabljanje uslužbencev v javnem sektorju in carinskih organih ter ozaveščati potrošnike. V veliko pomoč bi bil tudi razvoj tehnologij za lažje razločevanje pristnih izdelkov od ponarejenih. EESO priporoča, da EU ukrepa v smeri krepitev zmogljivosti nacionalnih carinskih služb za boj proti trgovini s ponarejenim blagom.

8.3 Italijanska pobuda „nacionalnega dne proti ponarejanju“, ki ga je lani v Rimu in več drugih italijanskih mestih priredil sindikat Confindustria, je zgled dobrega ravnanja. EESO poziva evropske institucije, naj organizirajo podoben dogodek na evropski in nacionalni ravni.

8.4 Ponarejeni pohišten izdelki lahko ogrožajo zdravje ali so celo smrtno nevarni. Za ugotovitev pravic intelektualne lastnine in boj proti ponarejenim izdelkom zato EESO poziva Evropsko komisijo k uvedbi „proizvodnega lista“ za pohišten izdelke. List s specifikacijami bi moral biti priložen kupljenemu izdelku ter jamčiti potrebno preglednost trgovinskih odnosov med proizvajalci, trgovci in potrošniki. Pohišten izdelke na evropskem trgu bi morale spremljati vsaj naslednje informacije: pravno ime ali postavka skupne carinske tarife izdelka, naziv proizvajalca ali uvoznika, poreklo izdelka; morebitna prisotnost materialov ali snovi, škodljivih ljudem ali okolju, informacije o uporabljenih materialih in proizvodnih postopkih, če so te pomembne za kakovost ali značilnosti izdelka, ter navodila za uporabo.

8.5 Odbor priznava, da je treba pohištenemu in lesnopredelovalnemu sektorju nujno zagotoviti podporo z gospodarskimi reformami, ki bodo spodbudile mednarodno promocijo izdelkov in omogočile pošteno konkurenco. EU bi poleg tega morala gospodarstva v vzponu pozvati k reformi njihovih nacionalnih sistemov, da bi odpravili administrativne pomanjkljivosti ali regulativna ali administrativna nesorazmerja, ki so se morda pojavila zaradi carinskih tarif. Izboljšati bi bilo treba tudi pravni okvir ter oblikovati jasen regulativni okvir za evropska podjetja, ki si želijo vlagati na tuje trge.

V Bruslju, 26. oktobra 2011

Predsednik
Evropskega ekonomsko-socialnega odbora
Staffan NILSSON